

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح زکات»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح زکات که در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۱/۱۸ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید در تاریخ ۱۳۸۸/۱/۲۳ برای ارائه نظر به شورای نگهبان ارسال شد. شورای مذکور پس از اعلام استمهال جهت ارائه نظر، در تاریخ ۱۳۸۸/۲/۶ با اعلام برخی از ایرادات طرح مذکور، اعلام می‌دارد که ایرادات دیگر این طرح نیز پس از رفع ایرادات اولیه اعلام خواهد شد. کمیسیون اقتصادی در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۲/۸ با حضور نماینده شورا اقدام به رفع ایرادات اولیه کرد و در نهایت طرح اصلاح شده مجدداً در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۲ برای اعلام نظر به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان طرح زکات را در ۹ مورد مغایر قانون اساسی و شرع اعلام کرد. کمیسیون با هدف تأمین نظر شورای نگهبان اصلاحاتی را در مصوبه اعمال کرده است.

ایرادات شورای نگهبان

متن ایرادات شورا به مصوبه مجلس به شرح زیر است:

۱. تبصره ماده (۱) مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی است.
۲. ماده (۳)، خلاف موازین شرع و مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی شناخته شد.
۳. ماده (۴)، مغایر اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شناخته شد.
۴. در تبصره «۱» ماده (۴)، کلمه «منطقه»، ابهام دارد و عبارت «رفع فقر» در تبصره مذکور نیز از این جهت که مشخص نیست منظور از رفع فقر مطلق است یا نسبی، مبهم می‌باشد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
۵. تبصره «۱» ماده (۴) از این جهت که موظف می‌کند بدون اذن ولی فقیه معادل ریالی زکات جمع‌آوری شده را به مصرف برساند خلاف موازین شرع شناخته شد و در خصوص کمک‌های دولت، مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی شناخته شد.
۶. تبصره «۲» ماده (۴) مبنی بر تبصره «۱» باید اصلاح شود.
۷. ماده (۵) در مورد شوراهای استان و شهرستان و بخش خلاف موازین شرع و مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی شناخته شد.
۸. در ماده (۶) عبارت فراز اخیر آن «امور زکات و شوراهای آن در مراکز دهستان‌ها و روستاهای تابع، شورای بخش است و در مورد استثنا به دلیل گسترش امر زکات شورای شهرستان نسبت به تشکیل شورای مرکز دهستان و روستا اقدام می‌کند» علاوه بر اشکالات شرعی و قانون اساسی قبلی، مغایر اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی شناخته شد.

۹. در ماده (۷) منوط کردن تصویب آیین‌نامه به تأیید شورا، مغایر اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی شناخته شد.

بررسی پیشنهادهای کمیسیون

۱. اصلاحات صورت گرفته در صدر ماده (۱) ایراد شورا نسبت به تبصره ماده (۱) را رفع می‌نماید.

۲. اصلاحات صورت گرفته در صدر ماده (۱) و ماده (۳) ایراد شورا نسبت به ماده (۳) را رفع می‌کند.

۳. اصلاح صدر ماده (۴) و تبدیل تکلیف دولت به در نظر گرفتن مبالغی برای پرداخت به کمیته امداد به مجاز بودن دولت در انجام این امر رافع مغایرت این ماده با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است.

۴. اصلاحات صورت گرفته در صدر ماده (۱) و تبصره «۱» ماده (۴) ایرادات شورا به این تبصره را رفع می‌نماید.

۵. اصلاحات صورت گرفته در تبصره «۲» ماده (۴) ایراد شورا به این تبصره را رفع می‌نماید.

۶. اصلاحات صورت گرفته در صدر ماده (۵) مبنی بر لزوم اخذ اذن ولی فقیه یا نماینده وی در تشکیل شورای استان، شهرستان و بخش ایراد شورا به این ماده را رفع می‌نماید.

۷. با توجه به اینکه ایراد شورا به ماده (۶) تقنینی بودن تشکیل شوراهای بوده و همچنین شورای نگهبان تشکیل این‌گونه شوراهای را در اختیار ولی فقیه دانسته است، اصلاحات صورت گرفته توسط کمیسیون متضمن رفع ایرادات شورا به این ماده نیست.

۸. با توجه به اینکه به موجب اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی تنها مراجع صالح برای تصویب آیین‌نامه وزرا، هیئت وزیران، کمیسیون‌های متشکل از چند وزیر هستند تفویض تصویب آیین‌نامه اجرایی قانون به شورای مرکزی زکات در ماده (۷) اصلاحی مغایر این اصل قانون اساسی بوده و اصلاحات صورت گرفته رافع ایراد شورای نگهبان به ماده (۷) نیست.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مطالب فوق، تصویب مصوبات کمیسیون در مواردی که به شرح بالا رافع ایرادات شورای محترم نگهبان است پیشنهاد می‌شود.